

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Ex eorum Societate omnis ambitio exclusa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

spargere incipiebat. Hunc ab omnibus Theologis frustra tentatum, Ignatius accepta licentia, brevi ad Ecclesiae gremium reduxit, publice abjurato errore. Rogatus quam rem potissimum Ignatius ei tam cito persuasisset, quod alii persuadere non poterant, respondit, *Fieri non posse ut ibi vera fides ac vera religio non sit, ubi tanta concordia, tanta charitas, in voluntate tanta bonitas, in actionibus tanta integritas reperiantur.* Idem alterius cujusdam, Augustiniani monachi habitu concionantis, & Lutheranismi virus recte disseminantis, conatus repressit. Sed è Judæis multos, in Fidei principiis diligenter instructos, ad Christianismum convertit, & ut vetus lex, qua iis qui Christianam Fidei nomen dederint, bona omnia adimuntur, eum in finem olim lata ne utilitatis aliqua specie conversionem simularent, antiquaretur à Pontifice facile impetravit. Nihilominus Ignatius in vitis insectandis libertas multorum ei odia atque etiam insidias conflagavit; quas tamen omnes Dei omnia hominum consilia & actiones dirigentis benignitate evasit. Nec minori curæ Deo fuerunt Ignatii socii huc illud dispersi: adeo ut tamquam veri & generosi Hirpini super incensis passim sibi que subjectis invidia ac calumniae rogis ambularent, ac sine noxa evaderent.

VI. Porro Ignatio major cura & ab hoste magis metuendo objecta fuit. Non ignarus enim quã dulcis esset & cæca ambitio, tum etiam quanto plures ex arbore rami decerpuntur, tanto magis eam sterilescere, atque hoc modo plures Religiosorum familias ad interitum pæne redactas, præstantissimis inde viris ad alia munera translatis: cujus rei illustre exemplum præbet S. Benedicti Ordo, è quo uno xxiv. ad Pontificatum, cc. ad Cardinalatû, dc. ad Archiepiscopatum, m. m. m. ad Episcopatum acciti sunt: statuit, ut ne quis huic Ordinem ingressus ad Officium aut dignitatem quamecunque aspiraret, sed ut Ecclesiae quacunque, in re iustus esset, in gradu simplici deserviret: quæ lex etiã non tam Principum quam Sociorum voluntate diligenter fuit observata, adeo ut quum Claudius Jaius ad constituendum Viennæ gymnasiû ab Imperatore evocatus, ab eodem ad Tergestinum Episcopatû designatus esset, multos dies in continuo pæne luctu jacuerit, quod eum effugere se posse diffideret. Instabat quidem assidue apud Pontificem Imperator, ejus precibus victus Pontifex tandem annuit, & Jaium Episcopatum accipere jussit, sed eo audito, Ignatius ad Pontificis pedis advolutus, per omnia sacra obrestatus est, ne in ipsis velut incunabulis Societatem fato, ut videtur, ad hæreses reprimendas destinatam, hono-

rum illecebra extingui, aut certe enervari pateretur. *Si enim mitris Episcopalibus & Cardinalitibus galæis semel sociorum capita onerari magis quam ornari cæperint, statim fore ut non solum aliorum incurrant invidiam, verû etiam levitatis & ambitionis notentur, qui sæculi gloriam per fugam felicius quassissent. Quæ vero fronte, aiebat, alios exhortabuntur, ut Mundi gloriam, omnesque ejus vanitates, ac seipso contemnunt? quando ipsi promptis amplexibus hæc ipsa amice attingant? Brevi etiam Societati viros quos habuerit præstantissimos, subtractum, atque eam viduam relictû iri. Tandem Margaritæ Ferdinandi filia, singulari favore societatem prosequētis intercessione Jaius hac sollicitudine fuit liberatus. Similiter quû postea Pius IV. Franciscum Borgiam, & Sixtus V. Tolerum in Cardinalium numerum aggregare vellet, ad Generalis præfecti instantiam à proposito destiterunt. Ac quavis postea idem Tolerus à Clemente VIII. Pontifice in Cardinalium collegium sit cooptatus; Claudius tamen Aquaviva, Ducis Atrienfis Neapolitani filius Societati universæ eo tempore præpositus, multû reclamavit, rogans atque obsecrans ne Societatis regulæ infringere. Poterat quidè Pontifex absoluta in eo sua potestate uti, illo tamen excusare hoc factû suum maluit, quod Tolerus xxv. annis Pii v. Gregorii XIII. Sixti v. Gregorii XIV. & Innocentii VIII. fuisset domesticus, & Concionatoris & Theologi munere perfunctus, ac tunc etiam extra Societatem vixisset. Tolerus mortuo, Sua Sanctitas Bellarminum surrogavit, magnû illum, in quâ, Bellarminû, cujus laudibus mea oratio longè impar est, nisi fortè hoc ipsum novû laudandi genus est, eo aliquè laudare nolle quod omni laude superior videtur. Perpetua nihilominus hæc lex Societati tot tamq; illustria pietatis & eruditionis decora conservavit, Borgiam, Mardonatum, Turrianum, Riberam, Canisium, & infinitos alios, qui sanctam illam suam quietem cum omnibus Mundi honoribus & divitiis non permutent. Nempe qui Deo dicati sunt, extra se nihil querunt.*

Sed ut ad Ignatium redeamus, is post difficilem admodum parvæ quidem adhuc naviculæ suæ toto tamen orbe protensæ, gubernationem, in qua nõ minus prudentem quam fortem nauclerum sese ostendit, tãdem è procelloso hoc mari in cælestem portum fuit in vectus, laborum ibi suorum mercedè recepturus: felix quum aliis tum hoc potissimum, quod postquam à Deo vocatus fuit numquã non de successu suo cogitabat, ac omnes peregrinationis suæ dies rimabatur. Sic ergo accepta à Pontifice ex-

trema benedictione, omnibusq; quæ ad societatem pertinent rite dispositis, animam inter suos Deo reddidit Anno M. D. LVI. natus annos sexaginta quinque; non minus placida morte quam omnis ejus & conversatio fuerat dulcis. Et certe nihil homini melius atque optatius contingere potest, quàm bonus ex hoc vita exitus. Nos quidem præscæ illius sanctitatis omnium illustrissimum in hoc viro habemus exemplar: cujus mortem non Roma tantum, sed totus mundus quam late patebat Societas, deservit. Sic vixit, sic mortuus est Ignatius, magnæ illius & doctæ Societatis auctor, quæ firmissimum contra omnes hæreses est & fuit monumentum. Eprimis decem sociis quatuor ante ipsum decesserant, Codurius Romæ Anno M. D. XLI. Faber itidem Romæ Anno M. D. XLVI. Xaverius apud Sinas Anno M. D. LII. Jajus-Viennæ eodem anno. Quinque ipsi fuerunt superstites, è quibus Broetus in Franciam missus, Luretia anno M. D. LXI. Laines post Ignatium Præpositus generalis, Romæ Anno M. D. LXV. Rodericus Olyssipone Anno M. D. LXXIX. Salmeron Neapoli Anno M. D. LXXXV. & Bobadilla Laureti Anno M. D. XC. obierunt.

Quum vero hæretici tam calamo quam penicillo præcipuas sectarum suarum conditores affabre summaque cum industria delineare studeant; quis mihi vitio vertat quod sanctis his hominibus divinæ doctrinæ nunciis & cœli alumnis, eorumque vita & meritis in Christianam Rempublicam recensendis paginas aliquot confeci? O terque quaterque beatos, quibus procul ab omni cura & invidia, quibus reliquorum hominum vita consumitur, in summa ac dulcissima animi quiete vitam licet exigere! Antequam vero Caput hoc concludam, facere non possum quin duorum ex hac Societate præstantissimorum quos unquam Francia habuit divini Verbi præconum memoriam repetam. Ii sunt Edmundus Augerius Campanus; & Clemens du Puy sive Puteanus Parisiensis, Philosophi & Theologi doctissimi simul & eloquentissimi, ad hominum animos commovendos & quocumque vellent inflendos ab ipsa quasi Natura facti. Ex his prior homo fuit cordatus admodum & laboriosus, qui summos Reges ac Principes lubenter alloquebatur, & ab ipsis humaniter accipiebatur; sic ut Henrico III. Franciæ Regi fuerit perfamiliaris. Hujus potissimum opera Collegia, Dolæ, Lugduni & Burdigalæ jacta sunt. Ætate proventus, aula relicta, Lugdunum commigravit; ut mortis meditationi tanto melius vacare posset. Non multo post, allato de Guisii cæde nuncio, quum populus furore

corruptus arma passim contra regem arriperet, dici non potest, quam graviter ac serio bonus ille Pater publicis in Concionibus rebelles ad obedientiam, ostensa periculi magnitudine, & causam regis ac Principis sui, cujus conscientiam non semel antea direxerat, quantum poterat defendens, sit cohortatus. Quum vero apud homines ira & dolore percitos ac plane exæcatos parum proficeret, non Lugdunum tantum, verum etiam ipsam Galliam reliquit, ac Comum secessit, ubi Anno M. D. XCI. diem extremum obiit. [a] Alter de quo loqui institui, ab adolescentia usque ingenio fuit simplici, miti ac placido, homo vere religiosus, ut cujus omnes curæ & cogitationes à terra abstractæ, in cœlo versabantur. Tanta in eo Naturæ erat temperantia, tanta in omnibus rebus moderatio, tanta præterea ingenii acrimonia, tam exquisita doctrina, tam prompta tamque mirabilis non solum ad describendum, verum etiam persuadendum quidvis eloquentia, ut in eo Natura & Ars omnes suas vires experiri voluisse videantur. Præcipue in publicis concionibus tanta ille dulcedine in animos auditorum influebat ut facile quos veller affectus eis imprimeret, atque suos quodammodo instillaret. Sed ad Clementis eloquentiam ostendendam, vix alia quam Clementis eloquentia suffecerit. Horribili illa contra universam Societatem in Galliis excitata tempestate, in Aquitaniam profectus est, ut ab altero illo cœpta absolveret; nec tamen quem speraverat, fructum aut attulit aut cepit, in ipso ætatis flore ex hoc Mundo sublatus. Non sine lachrymis, amoris erga eum mei, testibus, hoc locum miram, quæ paullo ante obitum ipsius contigit, narrabo. Pro concione Clemente nostro quatuor hominis novissima explicante, & Mortis dolores, horrorem extremi Judicii, ineffabiles cruciatus Inferni, & incomprehensibilem æternæ vitæ gloriam ac felicitatem admirabili eloquentia representante; Lacurius honestus & doctus vir, in somno eum vidit in sandapila jacentem; sicq; dormiens, in scribendo ei epitaphio erat occupatus. Postquam evigilasset, jubet sibi dari lucernam, & illos ipsos versus quos in somnis fecerat, chartæ inscribit; & sequenti die in templo D. Petri, quo ad audiendam prædicti Patris concionem venerat, nobis ostendit, jam ante mortem denuncians ejus quem nos sanum & valentem in cathedra stantem, & de æterna Paradisi, ad quam paucos post dies abiit, felicitate cum summo nostro omnium stu-

[a] Bibliotheca Soc. Iesu, in voce Edmundus.

poſe & admiratione cœleſtia verba fundentem audiebamus. Eos vero verſus iſa uti auctori eos in ſomno animus dictavit, nec ulla deinde cura expoſitos, hoc loco inferere volui, exiſtimans non minus eos gratos fore poſteris, quam tum dolenter ab omnibus augurium illud vehementer extimeſcentibus, fuere accepti. Sic vero habent.

*Præpete dum toties errabat ad aſtra volatu
Mentis, & hinc animi motu dum cœrula Cœli
Templa frequentabat, tandem hūc ſuſcepit Olympus
Æternum, ipſe prior cœleſtis imagine forma
Captus. Acerba igitur nobis non mortis ademit
Te, Puteane, dies; ſed dum te ad ſidera tollis,
Iſque rediſque animo conſuetum limen Olympi,
Terrea ſublimem te vita reliquit in aſtris,
Candidus ut degas cum Diſ cœleſtibus ævum,
Luceat & nunc te cœlo non purior ignis.*

QVOMODO SOCIETATI IN GERMANIAM ADITUS SIT PATEFACTUS; EAQUE DEINDE PER TOTUM TERRARUM ORBEM SE DIFFUDERIT.

CAPUT TERTIUM.
ARGUMENTUM.

- I. Ieſuita in Germaniam veniunt.
- II. Romanorum Pontificum in ſalute hominum promovenda Providentia.
- III. Quibus artibus Ieſuita juventutem imbuant & informant.
- IV. Magnus Societatis Ieſu Collegiorum in Germania numerus.
- V. Nec non in Polonia & aliis locis.
- VI. Societas Ieſu per univerſum Mundum diſperſa.

I. **A** Emulatio quæ inter duos potentiffimos Chriſtiani orbis Monarchas, Carolum V. Imperatorem, & Franciſcum Galliarum Regem excitata primum, deinde tanta cum populorum ab utraque parte ſtrage, ad Philippum & Henricum eorum ſucceſſores derivata fuit, Lutheraniſmo, tot capitibus & anteſignanis orbato ac pœne proſtrato, ſpacium respirandi ac ſe recolligendi dedit. Nec mirum, tanta principibus inter ſe contentione pugnantibus, ut ad mutuam invaſionem, ſexaginta octo exercitus conſcripti dicantur. Qua in re uterque Proteſtantium non accipiebat ſolum, ſed quærebatur etiam auxilia; qui tum in Imperio Novum ſibi alterum Imperium formarant, & ſædere ſtabi-

liverant. Sed iis quæ ad politicum ſtatum pertinent omiſſis, religionis ſtatum explicemus. Quemadmodum vero atrox hoc contra Eccleſiam bellum in Germania primo fuit excitatum, ita ad domandos, aut ultero etiam oppugnandos perduelles in eadem auxilia quamprimùm comparari, aut aliunde acciri & novis copiis veteres ſuppleri neceſſe fuit. Primus ex Ieſuitarum Societate in Germania hæreſi bellum intulit Petrus Faber, Anno 1541. ineunte iſ Germaniam, jufſu Pont. cū Petro Hortizio in Hiſpanias ituro & ab Imperatore comitia tū Wormatiæ celebrante, evocato ingreſſus eſt. Natus hic fuit in pago quodam Genevæ vicino, qui puer anno ætatis duodecimo, paſtoriam vitam agens perpetuæ caſtitaſis votum Deo fecit, ex ovium paſtore magnus poſtea animarum in ovili Jeſu Chriſti paſtor factus; primus ex illis qui ſub Jeſu nominis vexillo, ſpirituſi militiæ ab Ignatio adſcribi voluerunt.

Fuit hic præter inſignem doctrinam, amabili quadam vitæ gravitate ad conciliandum, & ſingulari prudentia ad retinendum hominum amorem præditus; quibus ille virtutibus quum aliorum Catholicorum Principum animos mirifice ſibi obligavit, tum Cardinalibus imprimis tam Moguntino quam Auguſtano, pergratus fuit. Hic primus Societati in Germaniam aditum aperuit, quæ tantopere poſtea ibi multiplicata eſt, ut in ea LXX. Collegia numerentur. Brevis morâ in Hiſpaniis verſatus, in Germaniam rediturus jufſu Pontificis Faber naſtus eſt viæ Comites & vitæ duos ex aula Regiæ Sacellanos Joan. Aragoniū & Alvarum Alfonſum quorum prior Colonia ad SS. Trium Regum, alter ad S. Urfulæ memoriã ſtudiaque amplius excolenda miſſi in Montano Gymnaſio Petro Caniſio Neomagenſi innotuerunt, quem fama Fabri excitatum & Colonia ipſum videndū deſiderio Moguntiam profectum, Chriſto Faber lucrificavit. Interea dum hi boni ſucceſſus veluti vadum in Germania tentant primo Colonia incepto Collegio; Cardinalis Moronus, Pontificis in Concilio Trident. Legatus, Ignatii ſuaſu Germanicum Collegium Romæ inſtituit, in quo ejus nationis adoleſcentes ſelecti bonis literis, ac præcipue pietate & virtutibus inſtruerentur, ut pro virili quifque ſua bonam deinde patriæ operam navare poſſent; additis proventibus ad eam rem neceſſariis, quos Gregorii XIII. Pontificis liberalitas deinde plurimum auxit.

II. Quis hoc tam ſanctum Parum iſtorum inſtitutum